

DOI: doi.org/10.21272/shaj.2023.i40.p.36

TARAS V. VERBA

Lesya Ukrainka Volyn National University (Ukraine)

VOLYN REGIONAL MUSEUM ARCHAEOLOGICAL COLLECTION ON SCIENTIFIC PERIODICAL PAGES OF INDEPENDENCE TIME

Abstract. *The article examines Volyn regional Museum archaeological collection (hereinafter – VRM) through the prism of scientific researches published in domestic periodicals during the period of Ukraine’s independence. The relevance of the research is related to the necessity of study and popularization of the transitive archaeological heritage, which performs important sociocultural functions, such as the restoration of historical memory and the preservation of cultural self-identification of identity, which is especially relevant due to modern events, the influence of neighboring cultures and growing globalization. During the research, author characterized the quantitative composition of VRM archaeological collection. At the end of 2022, it had 23,880 registration numbers, which makes the collection one of the largest archaeological collections in Western Ukraine. The author noted that the accumulation of archaeological objects in VRM collections did not go unnoticed by scientists from various cities and institutions. The results of their researches were usually published in the form of articles and reports in domestic scientific periodicals and magazines. The main tasks followed by the researchers were the involvement of the archaeological collection objects to the scientific circulation, their attribution clarification, comprehensive analysis of the incomes. The author assorted all scientific publications related to the VRM archaeological collection according to several criteria. One of the main ones is their writing form and style. Reviews and analytical publications are highlighted. In the first ones, authors described collections or selections of objects, characterized their external features and functional purpose. Most of them are written in short informative messages form. On the other hand, in analytical publications objects from different monuments were compared, was presented their in-depth interpretation, and were drawn conclusions about particular ethno-cultural or ethno-historical issues. Almost all analytical publications are written as large scientific articles. Another important criterion for the publications systematization of the VRLM archaeological collection is the scientific publications type in which they were published. Conventionally, they can be divided into informative archaeological collections, regional historical and local history publications, all-Ukrainian specialist publications on archeology and ancient history. The largest number of articles written about the VRM collections belong to H. Okhrimenko, and they were also actively researched by the State Enterprise “Volyn Starozhytnosti” employees. Researchers paid special attention to materials from the Neolithic, Bronze Age, Middle Ages, and early modern times. Despite a significant number of publications, most objects from the VRM archaeological collection have not been introduced into scientific circulation, and many artifacts require re-attribution.*

Keywords: *local history museum, archeology, historiography, Middle Ages, Neolithic, Bronze Age.*

Citation. Verba T.V. Volyn regional Museum archaeological collection on scientific periodical pages of Independence time. *Sumskiyi istoryko-arkhivnyy zhurnal* [Sumy historical and archival journal]. №XL. 2023. Pp.36-48. DOI: doi.org/10.21272/shaj.2023.i40.p.36

ВЕРБА Т.В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки (Україна)

АРХЕОЛОГІЧНА ЗБІРКА ВОЛИНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ НА СТОРІНКАХ НАУКОВОЇ ПЕРІОДИКИ ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Анотація. У статті розглянуто археологічну збірку Волинського краєзнавчого музею (далі – ВКМ) крізь призму наукових досліджень, опублікованих у вітчизняних періодичних виданнях періоду незалежності України. У ході дослідження автор охарактеризував кількісний склад археологічної збірки ВКМ. Станом на кінець 2022 р. вона нараховувала 23 880 облікових номерів, що робить збірку одним із найбільших в Західній Україні археологічних зібрань. Автор зазначив, що накопичення археологічних предметів у фондах ВКМ не залишилося поза увагою зі сторони вчених з різних міст та установ. Результати їх досліджень зазвичай публікувалися у вигляді статей та повідомлень у вітчизняних наукових збірниках та журналах. Усі публікації вчених, що стосувалися археологічної збірки ВКМ автор згрупував за декількома критеріями. Одні із головних – форма та стиль їх написання. Виділено оглядові та аналітичні публікації. У перших, автори описували колекції чи підбірки предметів, характеризували їх зовнішні ознаки та функціональне призначення. Натомість, в аналітичних публікаціях проводилося порівняння предметів з різних пам'яток, подавалася їх поглиблена інтерпретація та робилися висновки про певні етнокультурні чи етноісторичні питання. Ще одним важливим критерієм систематизації публікацій про археологічну збірку ВКМ є вид наукових видань, у яких вони вийшли друком. Умовно їх можна розділити на інформаційні археологічні збірники, регіональні історико-краєзнавчі видання, всеукраїнські фахові видання з археології та давньої історії. Провівши аналіз усіх доступних публікацій про археологічну збірку ВКМ автор дійшов висновків, що вона стала об'єктом вивчення першочергово для співробітників музею та місцевих археологів. Найбільша кількість статей написаних про колекції ВКМ належить Г. Охріменку, також активно досліджували їх співробітники ДП “Волинські старожитності”. Особливу увагу дослідники приділяли матеріалам періоду неоліту, епохи бронзи, періоду середньовіччя та ранньомодерного часу. Попри значну кількість публікацій, більша частина колекцій археологічної збірки ВКМ не введена до наукового обігу, а багато артефактів потребують повторної атрибуції.

Ключові слова: краєзнавчий музей, археологія, історіографія, неоліт, епоха бронзи, середньовіччя.

Цитування. Верба Т.В. Археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею на сторінках наукової періодики часів Незалежності // Сумський історико-архівний журнал. №XL. 2023. С.36-48. DOI: doi.org/10.21272/shaj.2023.i40.p.36

Матеріальні рештки життєдіяльності людей, здобуті завдяки старанням археологів та краєзнавців слугують важливим джерелом пізнання минулого. Вони дозволяють простежити повсякдення, побут та культуру місцевого населення у різні епохи. За належне зберігання, документування та вивчення археологічних артефактів відповідальні насамперед музеї, які ними опікуються. Музейні археологічні колекції виконують важливі соціокультурні функції, такі як відновлення історичної пам'яті та збереження культурної самоідентифікації самобутності, що особливо актуально через події сучасності, вплив сусідніх культур та зростаючу глобалізацію. Це стало однією з головних причин зростання зацікавлення археологічними старожитностями зі сторони суспільства. У більшості випадків інформацію про музейні археологічні колекції можна дізнатися завдяки їх опрацюванню та вивченню фаховими спеціалістами.

Одне із найбільших в Західній Україні археологічних зібрань зберігається у Волинському краєзнавчому музеї. Станом на кінець 2022 р. група зберігання “Археологія” нараховувала 23 880 облікових номерів. Накопичення археологічних предметів у фондах ВКМ не залишилося поза увагою зі сторони вчених з різних міст та установ. Результати їх досліджень зазвичай публікувалися у вигляді статей та повідомлень у вітчизняних наукових збірниках та журналах. Головними завданнями, які переслідували дослідники, були залучення предметів археологічної збірки до наукового обігу, уточнення їх атрибуції, всебічний аналіз надходжень. Усі публікації вчених, що стосувалися археологічної збірки ВКМ можна згрупувати по декількох критеріях. Одні із головних – форма та стиль їх написання. Можна виділити оглядові та аналітичні публікації. У перших, автори описували колекції чи підбірки предметів, характеризували їх зовнішні ознаки та функціональне призначення. Більшість з них написані у формі коротких інформаційних повідомлень, однак оглядовими були й наукові статті. Натомість, в аналітичних публікаціях проводилося порівняння предметів з різних пам’яток, подавалася їх поглиблена інтерпретація та робилися висновки про певні етнокультурні чи етноісторичні питання. Практично всі аналітичні публікації написані у вигляді розлогих наукових статей.

Ще одним важливим критерієм систематизації публікацій про археологічну збірку ВКМ є вид наукових видань, у яких вони вийшли друком. Умовно їх можна розділити на інформаційні археологічні збірники, регіональні історико-краєзнавчі видання, всеукраїнські фахові видання з археології та давньої історії.

Значна кількість наукових повідомлень, пов’язаних з археологічною збіркою ВКМ, опублікована у щорічнику “Археологічні дослідження України”. Видання засноване Інститутом археології НАН України з метою оперативного оприлюднення інформації про роботу археологічних експедицій та введення до наукового обігу нових знахідок. Усі дослідники, які проводили археологічні роботи на території України протягом польового сезону, зобов’язувалися подавати наприкінці року повідомлення про результати своєї діяльності в АДУ. Одним із перших, хто почав писати про предмети, які надходили до фондів ВКМ, став музейний співробітник Г. Охріменко. Дослідник оприлюднив у ряді повідомлень інформацію про колекції артефактів періоду неоліту, отриманих за результатами розкопок у с. Голишів Луцького району та с. Люб’язь Любешівського району (Охріменко, 1993, 2003; Охріменко, Пашкевич, 2006).

Найбільше публікацій про археологічну збірку ВКМ в АДУ з’явилося у період 2009–2016 рр., коли активну дослідницьку діяльність проводило ДП “Волинські старожитності”. Завдяки розкопкам та розвідкам співробітників установи, фонди ВКМ отримали значну кількість нових надходжень, інформація про які, регулярно з’являлася на сторінках АДУ. У 2009 р. директор ДП “Волинські старожитності” О. Златогорський, спільно з співробітником підприємства А. Бардецьким, опублікували результати досліджень на багатошаровій пам’ятці в ур. Гнідавська Гірка у с. Рованці біля Луцька. Вчені описали ліпну кераміку періоду неоліту та хронологічно синхронні їм рідкісні артефакти: обсидіанові пластини та мушлі устриць з проробленими отворами. Автори також приділили увагу зняттям праці епохи бронзи та посуду періоду середньовіччя (Златогорський, Бардецький, 2010). У тому ж випуску АДУ уміщено два спільних повідомлення О. Златогорського та В. Баюка про розкопки в околицях Луцька, де описано різночасові колекції, передані до фондів ВКМ (Златогорський, Баюк, 2010а, 2010б).

Завдяки польовим дослідженням співробітника ДП “Волинські старожитності” В. Баюка, результати яких опубліковані одразу в трьох повідомленнях АДУ 2010 р., ВКМ отримав ряд важливих археологічних колекцій. Одна із них походить з розкопок багатошарового поселення у с. Шепель Луцького району. Основу колекції склали

знахідки стжижовської та тшинецько-комарівської культур бронзового віку, вельбарської і зубрицької культур римського часу, культури Лука-Райковецька та давньоруського періоду. Основна категорія знахідок – кераміка, яка представлена виключно типовими формами. До колекції також входять індивідуальні знахідки – скребачки з кременю, заготовки та готові зразки стріл, пробійник і уламок сокири, кістяна проколка, глиняне пряслице та точильний брусок з наскрізним отвором для підвішування (Баюк, 2011а). З того ж населеного пункту походить ще одна колекція, отримана за результатами розкопок посаду літописного Шеполя. Матеріали можна поділити за хронологічним принципом на дві частини – середньовічну та ранньомодерну. Серед предметів X–XIII ст. переважають уламки гончарного посуду, рідкісними знахідками стали скроневе кільце з тонкого срібного дроту та круглий медальйон-підвіска, на аверсі якого зображено голову бика. Підбірка артефактів ранньомодерного часу дуже різноманітна. Вона включає кахлі, широкий асортимент глиняного посуду, монети, скляні вироби, зокрема фрагменти високих фужерів, чарочок і пляшок з прозорого та коричневого гутного скла (Баюк, 2011b).

У наступному році працівник ДП “Волинські старожитності” В. Баран зафіксував в АДУ результати діяльності Луцької рятівної експедиції, яка провадила дослідження на західних околицях м. Луцька. Завдяки цим роботам фонди ВКМ поповнили колекції посуду та знарядь праці від епохи бронзи до ранньомодерного часу (Златогорський та ін., 2012). У тому ж випуску вийшли повідомлення про результати досліджень експедицій ДП “Волинські старожитності” у Луцьку та ряду сіл Луцького, Горохівського, Ківерцівського, Рожищенського районів. Зокрема, вперше описано торгіву плombs-медальйон XVI ст. з розкопок у с. Крупа біля Луцька (Златогорський, Баюк, 2012а, 2012b; Златогорський, Вашета, 2012).

Протягом 2012 р. вийшли публікації співробітників установи про декілька колекцій, що були в майбутньому передані до фондів ВКМ. Так, В. Баюк опублікував результати вивчення Жидичинського монастиря, де було виявлено значну кількість середньовічних артефактів. Найціннішими знахідками стали п’ять гончарних горщиків кінця XI – початку XII ст. та світлоглиняна амфора “волинського” типу першої половини XIII ст. (Баюк, 2013). Ще один співробітник ДП “Волинські старожитності” М. Вашета опублікував матеріали з розкопок у селах Полонка Луцького району та Мала Осниця Маневицького району. Вчений детально описав колекції артефактів епохи енеоліту, бронзи, ранньослов’янського, давньоруського та пізньосередньовічного періодів, ранньомодерного часу та скарб празьких грошей XIV ст. (Златогорський, Вашета, 2013; Златогорський та ін., 2013а).

У 2012–2017 рр. на сторінках АДУ вийшло кілька публікацій автора даної статті, який спершу працював у ДП “Волинські старожитності”, а з 2016 р. став співробітником ВКМ. Одна із публікацій стосувалася резонансних розкопок у с. Рованці Луцького району. За їх результатами до фондів музею надійшла цінна колекція срібних прикрас угорського походження, датованих X–XI ст. та хронологічно синхронних їм монет – двох арабських дирхемів та їх імітації з Волзької Булгарії (Златогорський, Верба, 2015). Ще у ряді повідомлень автор описав невеликі різночасові колекції з розвідок на території Луцького району (Верба, 2015; Верба, 2016; Верба, 2017; Верба, 2018).

Про археологічні колекції ВКМ на сторінках АДУ писали співробітники Інституту археології НАН України, його філій та структурних підрозділів. Першим з них був Д. Козак, який у 1991 р. охарактеризував предмети римського часу, що походили з досліджень вченого у с. Городок Луцького району (Козак, 1993). У 2010-х роках вийшли публікації С. Теліженка та С. Манька про розкопки неолітичних поселень у с. Ратнів. Крім того, окремі матеріали з фондів ВКМ можна знайти у повідомленнях І. Гавритухіна (Гавритухін, 1993), Т. Миляна (Милян, Войцещук, 2004), О. Сілаєва (Сілаєв та ін., 2020).

Усі публікації, розміщені в АДУ були оглядовими інформаційними повідомленнями, які резюмували роботи діяльність окремих експедицій. Їх втори не мали на меті проводити складні історичні реконструкції чи моделювання минулого.

Важливим джерелом інформації про музейні археологічні колекції стали регіональні періодичні видання “Минуле і сучасне Волині та Полісся”, “Старий Луцьк”, “Волинський музей: історія і сучасність” та “Волинський музейний вісник”. Перше було засноване ще у радянський період і виходило у вигляді збірника тез наукових історико-краєзнавчих конференцій. “Старий Луцьк” був започаткований у 1998 р. як науково-інформаційний збірник Луцького державного історико-культурного заповідника. Два інших видання – “Волинський: музей і сучасність” і “Волинський музейний вісник”, виходили з 1998 р. та 2010 р. відповідно, у якості друкованих органів ВКМ. Вони присвячувалися загальним проблемам музеєзнавчої справи та висвітлювали останні дослідження музейних колекцій. У більшості випусків збірників можна знайти статті про результати опрацювання археологічних колекцій з фондів музею. Ключовим науковцем у даній тематиці можна вважати співробітника ВКМГ. Охріменка. Одне із найгрунтовніших досліджень про музейні колекції вченого вийшло у 1998 р. на сторінках збірника “Минуле і сучасне Волині та Полісся”. Воно стосувалося неолітичних та енеолітичних артефактів із розкопок у с. Зимне Володимирського району (Гаврилук, 1998). У різних випусках того ж видання опубліковано ще декілька статей Г. Охріменка, у яких він аналізував предмети озброєння з каменю, кременю та металу з фондів ВКМ. Ряд публікацій вченого можна знайти на сторінках збірника “Волинський музей: історія і сучасність”, де вчений проводив огляди колекцій культури лінійно-стрічкової кераміки, волинської неолітичної культури та культури кулястих амфор. Окремо варто виділити аналітичну публікацію вченого про бронзові ретушери. У ній розглянуто підбірку металевих виробів, функціональне призначення яких не до кінця доведене. Г. Охріменко на основі проведеного аналізу запропонував власне бачення їх застосування (Охріменко та ін., 2010). Детальний опис колекцій періоду неоліту-енеоліту з розкопок Г. Охріменка можна знайти на сторінках збірника “Старий Луцьк”. В них вчений аналізував землеробські знаряддя праці та керамічні комплекси, виявлені на теренах Волинської області (Охріменко, 2015; Складенко, Охріменко, 2010).

Археологічні колекції ВКМ використовували у якості джерельної бази у своїх дослідженнях й інші музейні співробітники. У 2007 р. вийшла стаття І. Маркуса про знахідки елітарної зброї з каменю, виявлені на території історичної Волині, де він описав сокири з фондів музею (Маркус, Охріменко, 2007а). Дещо пізніше вчений охарактеризував у двох оглядових публікаціях колекції металевих артефактів та предметів озброєння епохи бронзи (Маркус, Охріменко, 2007б; 2009). Ще декілька статей І. Маркуса, написаних переважно з Г. Охріменком стосувалися речознавчих аспектів археології палеометалевих періодів. Грунтовний аналіз музейних предметів періоду Київської Русі проводив В. Савицький. Він систематизував та проаналізував середньовічну колекцію хрестів-енколпіїнів та рідкісних християнських натільних артефактів (Савицький, 2012). Дві статті, написаних у співавторстві з М. Кучинком, В. Савицький присвятив музейним колекціям металевих зброї та пернів періоду Київської Русі (Кучинко, Савицький, 2010; Кучинко та ін., 2009). Вчений не зупинявся лише на середньовічній тематиці – у 2012 р. вийшла стаття В. Савицького та Д. Черкаської, у якій дослідники детально описали та типологізували підбірку з 46 фібул II–IV ст. н. е., більшість яких зберігалася у фондах ВКМ (Савицький, Черкаська, 2012). Значну роботу щодо вивчення фондів колекцій ВКМ провів співробітник відділу охорони пам’яток музею Ю. Мазурик. Його публікація “Дослідники археологічних пам’яток Волині та їх археологічні колекції у фондах Волинського краєзнавчого музею” є однією із найважливіших праць про історію

формування археологічної збірки ВКМ. У ній Ю. Мазурик систематизував значну частину фондів колекцій, згрупувавши їх за прізвищами дослідників, які передавали предмети до музею (Мазурик, 2006/2007). Рідкісні та цінні артефакти з фондів стали об'єктом дослідження співробітниці ВКМ Т. Садовник. Науковиця провела етноісторичну інтерпретацію скарбу срібних прикрас римського часу, знайдених у с. Качин на Волинському Поліссі (Садовник, 2004). Також Т. Садовник однією з перших у ВКМ зайнялася проблематикою хронології та типології кераміки ранньомодерного часу. Зокрема, вона систематизувала колекцію кахель, отриманої за результатами розкопок корчми XVII ст. (Садовник, 2014).

На сторінках волинських наукових збірників опубліковані статті та повідомлення багатьох інших науковців, які стосуються вивчення окремих археологічних колекцій ВКМ. Так, артефакти періоду неоліту-єнеоліту досліджував М. Собуцький (Охріменко, Собуцький, 2006). Група предметів періоду середньовіччя вивчалася С. Панишком (Панишко, 2003, 2006, 2008). Комплексні дослідження про формування археологічної збірки музею проводили О. Златогорський (Златогорський, Панишко, 2009), В. Баюк (Баюк, 2012а; Баюк, Златогорський, 2012), П. Гарачук (Гарачук, 2009;). Окремі аспекти формування археологічної збірки музею простежили Є. Куснеж (Kusniez, 2009), О. Борисова (Борисова, Познікін, 2010; Охріменко, Борисова, 2012), І. Михалчишин (Михалчишин та ін., 2013), П. Заклекта (Охріменко та ін., 2011), Т. Верба (Верба, 2018а, 2018b), М. Вашета (Вашета, 2014; Вашета, Верба, 2019), В. Ткач (Ткач, Баюк, 2012, 2017).

Ще кілька статей про музейні сакральні артефакти періоду середньовіччя опубліковано в тематичному науковому збірнику “Волинська ікона: дослідження та реставрація”. Їх автором виступив В. Савицький, який охарактеризував колекцію натільних хрестів та ввів до наукового обігу рідкісну іконку-підвіску з фондів ВКМ (Савицький, Оболончик, 2010; Савицький, Свінцицький, 2012). Статті про дослідження музейних предметів опубліковані також на сторінках збірника наукових праць “Наукові записки з проблем волинезнавства”. У першому випуску видання розміщено дві публікації Г. Охріменка та І. Маркуса, у яких автори приділили увагу аналізу старожитностей періоду неоліту та мілітарних артефактів епохи бронзи з фондів ВКМ (Охріменко, Маркус, 2008а, 2008b).

Результати вивчення археологічної збірки ВКМ публікувалися авторами не лише у місцевих збірниках. Чимало аналітичних статей вийшло друком в авторитетних всеукраїнських виданнях. Одним із них став журнал “Археологія та давня історія України”, у 35 випуску якого А. Бардецький охарактеризував колекцію слов'янських матеріалів з пам'ятки Рованці-Гнідавська Гірка. Серед опублікованих речей були підбірка уламків гончарного посуду та господарські предмети. Одним із найцінніших артефактів можна вважати частково збережену корчагу, яка мала на плічках два плоских вушка, з повздовжньою канавкою на зовнішньому краю та випукле клеймо у вигляді колеса, в яке вписано знак у формі букви Х. Корчага мала орнамент у вигляді прокреслених горизонтальних ліній на плічках (Бардецький, 2020).

Неодноразово колекції ВКМ згадуються авторами на сторінках збірника “Праці Центру пам'яткознавства”, який виходив під егідою Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Так, Г. Охріменко у кількох публікаціях охарактеризував скарби крем'яних виробів періоду єнеоліту та окремі типи ліпного посуду епохи бронзи (Охріменко, 2012; Охріменко, Скляренко, 2013). Ще в одному випуску “Праці Центру пам'яткознавства” Є. Ковальчук дослідила питання формування археологічної збірки ВКМ у міжвоєнний період (Ковальчук, 2014).

Тісну співпрацю волинських археологів з львівськими колегами можна простежити по ряду публікацій у виданні “Наукові студії / Історико-краєзнавчий музей м. Винники”,

де згадуються колекції ВКМ (Баюк, 2011с; Баюк, Вашета, 2012; Златогорський, 2012). В одній із них працівники ДП “Волинські старожитності” описали знахідки ранньомодерного часу з розкопок на теренах Волинської області. Окрім описів, у статті розміщені рисунки побутових, господарських предметів та гончарного посуду (Златогорський та ін., 2013а).

Важливу інформацію про археологічну збірку ВКМ можна почерпнути з статей, що вийшли у III випуску збірника “Волино-подільські археологічні студії”. В. Ткач охарактеризував матеріали стжижовської культури з розкопок 2010 р. у с. Рованці біля Луцька, а В. Баюк провів огляд артефактів XVII ст. з досліджень у с. Шепель Луцького району (Ткач, 2012; Баюк 2012с).

Статті та повідомлення, автори яких згадують археологічні старожитності з фондів ВКМ можна знайти у багатьох інших виданнях, зокрема у збірниках “Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині”, “Замосцько-волинські музейні зошити”, “Нові дослідження козацької доби”, “Археологічні зошити з Пересопниці”, “Літопис Волині” (Баюк, 2012b; 2012d; Локайчук та ін., 2013; Охріменко та ін., 2017). Однак, у більшості з них музейні колекції розглядаються лише побіжно або слугують джерельною базою для доведення авторських концепцій та гіпотез.

Археологічна збірка ВКМ стала об’єктом вивчення першочергово для співробітників музею та місцевих археологів. Деяко менше музейні предмети досліджували науковці з Львівщини, Рівненщини та Києва. Найбільша кількість статей написаних про колекції ВКМ належить Г. Охріменку, також активно досліджували їх співробітники ДП “Волинські старожитності”. Значна частина публікацій написана у вигляді оглядів результатів польових досліджень, де рухомим пам’яткам приділялася другорядна роль. Спеціальних музеєзнавчих досліджень, значно менше, однак їх наукова цінність має значну вагу у зв’язку з глибиною аналізу та детальністю описів. Особливу увагу дослідники приділяли матеріалам періоду неоліту, епохи бронзи, періоду середньовіччя та ранньомодерного часу. Попри значну кількість публікацій, більша частина колекцій археологічної збірки ВКМ не введена до наукового обігу, а багато артефактів потребують повторної атрибуції.

Література

- Бардецький, 2020 – *Бардецький А.* Слов’янські «кухні» з поселення Рованці-Гнідавська Гірка на Волині // *Археологія і давня історія України*. Вип. 2 (35). Київ, 2020. С. 234–250.
- Баюк, 2011а – *Баюк В.* Дослідження багатошарового селища біля с. Шепель // *Археологічні дослідження в Україні 2010 р.* Київ–Полтава, 2011. С. 28.
- Баюк, 2011б – *Баюк В.* Дослідження посаду давньоруського Шеполя // *Археологічні дослідження в Україні 2010 р.* Київ–Полтава, 2011. С. 30.
- Баюк, 2011с – *Баюк В.* Споруда пізнього середньовіччя поруч з давньою дорогою Луцьк–Володимир–Волинський // *Наукові студії / Історико-краєзнавчий музей м. Винники*. Вип. 4. Львів, 2011. С. 280–285.
- Баюк, 2012а – *Баюк В.* Комплекс індивідуальних знахідок з митного пункту в околицях Крупи // *Старий Луцьк*. Вип. VIII. Луцьк, 2012. С. 497–503.
- Баюк, 2012б – *Баюк В.* Нова знахідка посудинки ульвівецького типу з Надстир’я // *Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині*. Вип. 16. Львів, 2012. С. 461–462.
- Баюк, 2012с – *Баюк В.* Нові дослідження мікрорегіону Шеполя в басейні р. Сарни // *Волино-Подільські археологічні студії*. Вип. 3. Луцьк, 2012. С. 181–191.
- Баюк, 2012д – *Баюк В.* Торгова плomba–медальйон з околиць Луцька // *Нові дослідження пам’яток козацької доби в Україні*. Вип. 21, Ч. 1. Київ, 2012. С. 176–178.
- Баюк, 2013 – *Баюк В.* Дослідження подвір’я жидичинського монастиря // *Археологічні дослідження в Україні 2012 р.* Київ, 2013. С. 124.
- Баюк, Вашета, 2012 – *Баюк В. Вашета М.* Торгова плomba–медальйон з Крупи // *Наукові студії / Історико-краєзнавчий музей м. Винники*. Вип. 5. Львів, 2012. С. 267–275.
- Баюк, Златогорський, 2012 – *Баюк В., Златогорський О.* Виставка “Втрачена хронологія: археологічні дослідження на Волині у 2011 року” у Волинському краєзнавчому музеї // *Волинський музейний вісник*. Вип. 4. Луцьк, 2012. С. 137–144.
- Борисова, Познікін, 2010 – *Борисова О., Познікін А.* Опис пам’яток маліцької та волино-люблінської культури // *Минуле і сучасне Волині і Полісся*. Вип. 35. Луцьк, 2010. С. 5–10.

- Вашета, 2014 – *Вашета М.* Скарб празьких грошей з с. Полонка у фондах Волинського краєзнавчого музею // Волинський музей: історія і сучасність. Вип. 5. Луцьк, 2014. С. 19–26.
- Вашета, Верба, 2019 – *Вашета М., Верба Т.* Археологічні експедиції відділу давньої історії ВКМ на території Волинської області у 2016–2018 рр. // Волинський музей: історія і сучасність. Вип. 6. Луцьк, 2019. С. 262–263.
- Верба, 2015 – *Верба Т.* Розвідки у середній течії р. Черногузки // Археологічні дослідження в Україні 2014 р. Київ, 2015. С. 25.
- Верба, 2016 – *Верба Т.* Розвідки в с. Хорохорин // Археологічні дослідження в Україні 2015 р. Київ, 2016. С. 19.
- Верба, 2017 – *Верба Т.* Розвідки у верхній течії р. Серни // Археологічні дослідження в Україні 2016 р. Київ, 2017. С. 15.
- Верба, 2018а – *Верба Т.* Археологічні розвідки у верхній течії р. Серни в 2016 р. // Волинський музейний вісник. Вип. 9. Луцьк, 2018. С. 189–192.
- Верба, 2018б – *Верба Т.* Результати археологічного нагляду в с. Рованці 2015 р. // Волинський музейний вісник. Вип. 9. Луцьк, 2018. С. 3–5.
- Верба, 2018с – *Верба Т.* Розвідки в Середньому Надстир'ї // Археологічні дослідження в Україні 2017 р. Київ, 2018. С. 13.
- Гаврилюк та ін., 1998 – *Гаврилюк О., Несторук І., Козар Н., Охріменко Г. О. М.* Цинкаловський і дослідження неоліту та енеоліту Волині // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і Волинь. Луцьк, 1998. С. 42–44.
- Гаврилухін, Федотова, 1993 – *Гаврилухін І., Федотова Е.* Раскопки на поселении Зимно в 1991–1992 гг. // Археологічні дослідження на Україні 1992 р. Київ, 1993. С. 40–43.
- Гарачук, 2009 – *Гарачук П.* Археологія Волині у зв'язках цивілізацій // Минуле і сучасне Волині і Полісся. Вип. №31. Луцьк, 2009. С. 448–451.
- Златогорський, 2012 – *Златогорський О.* Результати археологічних досліджень у селі Богушівка в 2011 р. // Наукові студії / Історико-краєзнавчий музей м. Винники. Вип. 5. Львів, 2012. 255–266.
- Златогорський, Бардецький, 2010 – *Златогорський О., Бардецький А.* Дослідження багатошарового поселення в уроч. Гнідавська Гірка 2009 р. // Археологічні дослідження в Україні 2009 р. Київ, 2010. С. 145–148.
- Златогорський, Баюк, 2010а – *Златогорський О., Баюк В.* Дослідження багатошарової пам'ятки в с. Полонка Луцького р-ну Волинської обл. // Археологічні дослідження в Україні 2009 р. Київ, 2010. С. 149–150.
- Златогорський, Баюк, 2010б – *Златогорський О., Баюк В.* Дослідження посаду літописного городища Жидичин у 2009 р. // Археологічні дослідження в Україні 2009 р. Київ, 2010. С. 151–152.
- Златогорський, Баюк, 2012а – *Златогорський О., Баюк В.* Дослідження на східних околицях Луцька / Археологічні дослідження в Україні 2011 р. Київ–Луцьк, 2012. С. 176.
- Златогорський, Баюк, 2012б – *Златогорський О., Баюк В.* Розвідки на території центральних районів Волинської обл. // Археологічні дослідження в Україні 2011 р. Київ–Луцьк, 2012. С. 178.
- Златогорський, Вашета, 2012 – *Златогорський О., Вашета М.* Рятівні дослідження на північних околицях Луцька // Археологічні дослідження в Україні 2011 р. Київ–Луцьк, 2012. С. 182.
- Златогорський, Вашета, 2013 – *Златогорський О., Вашета М.* Результати досліджень в с. Полонка Луцького р-ну // Археологічні дослідження в Україні 2012 р. Київ, 2013. С. 131.
- Златогорський, Верба, 2015 – *Златогорський О., Верба Т.* Дослідження у селі Рованці на Волині // Археологічні дослідження в Україні 2014 р. Київ, 2015. С. 29.
- Златогорський, Панишко, 2009 – *Златогорський О., Панишко С.* Польовий археологічний сезон 2008 р. // Волинський музей: історія і сучасність. Вип. 4. Луцьк, 2009. С. 375–380.
- Златогорський та ін., 2012 – *Златогорський О., Баран В., Стадник А.* Рятівні дослідження на західних околицях Луцька // Археологічні дослідження в Україні 2011 р. Київ–Луцьк, 2012. С. 174.
- Златогорський та ін., 2013а – *Златогорський О., Вашета М., Чон'юк В.* Розвідка в с. Мала Осниця Маневицького р-ну // Археологічні дослідження в Україні 2012 р. Київ, 2013. С. 133.
- Златогорський та ін., 2013б – *Златогорський О., Баюк В., Вашета М.* Археологічні дослідження пам'яток козацької доби на Волині (за матеріалами робіт ДП «Волинські старожитності») // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. Вип. 22, Ч. 1. Київ, 2013. С. 23–33.
- Ковальчук, 2014 – *Ковальчук Є.* Польський період історії Волинського краєзнавчого музею (1929–1939 роки) // Праці Центру пам'яткознавства. Вип. 25. Київ, 2014. С. 108–119.
- Козак, 1993 – *Козак Д.* Дослідження в Городку на Волині у 1991 році // Археологічні дослідження на Україні 1991 р. Київ, 1993. С. 35–36.
- Кучинко, Савицький, 2010 – *Кучинко М., Савицький В.* Наконечники стріл лука та арбалета з Перемиля княжої доби (за матеріалами з фондів Волинського краєзнавчого музею) // Волинський музейний вісник. Вип. 2. Луцьк, 2010. С. 136–149.
- Кучинко та ін., 2009 – *Кучинко М., Курманський О., Савицький В.* Давньоруські персні з волинської землі (за матеріалами фондів ВКМ) // Волинський музей: історія і сучасність. Вип. 4. Луцьк, 2009. С. 45–46.
- Локайчук та ін., 2013 – *Локайчук С., Сумленна І., Охріменко Г.* Керамічні вироби носіїв стжижовської культури // Археологічні зошити з Пересопниці. Рівне, 2013. С. 4–12.

- Мазурик, 2006/2007 – *Мазурик Ю.* Дослідження українських та польських археологів на території Волині та їх роль у формуванні колекцій музеїв краю // *Замосцько-Волинські музейні зошити.* Т. IV. Замосць, 2006/2007. С.269-280.
- Макрус, Охрімекно, 2007а – *Маркус І., Охріменко Г.* Знахідки елітарної зброї з каменю на Волині та Волинському Поліссі // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 25. Луцьк, 2007. С. 15–19.
- Макрус, Охрімекно, 2007б – *Маркус І., Охріменко Г.* Металеві артефакти з Луцького району: джерела до вивчення давньої історії Волині // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 26. Луцьк, 2007. С. 26–29.
- Макрус, Охрімекно, 2009 – *Маркус І., Охріменко Г.* Металева зброя населення Західної Волині в добу пізньої бронзи // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 30. Луцьк, 2009. С. 8–11.
- Милян, Войцещук, 2004 – *Милян Т., Войцещук Н.* Археологічні дослідження Зимнівського городища в 2003 році // *Археологічні дослідження в Україні 2002–2003 рр.* Київ, 2004. С. 219.
- Михальчишин та ін., 2013 – *Михальчишин І., Охріменко Г., В. Дяченко.* Стжижовська культура на Волині // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 50. Луцьк, 2013. С. 460–465.
- Охріменко, 1993 – *Охріменко Г.* Дослідження поселення лінійно-стрічкової кераміки // *Археологічні дослідження України 1993 р.* Київ, 2000. С. 101–104.
- Охріменко, 2003 – *Охріменко Г.* Розвідки поблизу с. Люб'язь // *Археологічні дослідження України 2001–2002 рр.* Київ, 2003. С. 206–208.
- Охріменко, 2012 – *Охріменко Г.* Крем'яні скарби доби енеоліту // *Праці Центру пам'яткознавства.* Вип. 22. Київ, 2012. С. 161–174.
- Охріменко, 2015 – *Охріменко Г.* Неолітичне поселення в околицях Луцька. Голишів II // *Старий Луцьк.* Вип. XI. Луцьк, 2015. С. 117–124.
- Охріменко, Борисова, 2012 – *Охріменко Г., Борисова О.* Скарби крем'яних виробів пізнього енеоліту // *Старий Луцьк.* Вип. VIII. Луцьк, 2012. С. 470–475.
- Охріменко, Маркус, 2008а – *Охріменко Г., Маркус І.* Вивчення археологічних пам'яток навколо озера Люб'язь // *Наукові записки з проблем Волинезнавства.* Вип. I. Луцьк, 2008. С. 114–124.
- Охріменко, Маркус, 2008б – *Охріменко Г., Маркус І.* Доба бронзи: мілітарність суспільства та військова еліта // *Наукові записки з проблем Волинезнавства.* Вип. I. Луцьк, 2008. С. 111–113.
- Охріменко, Пашкевич, 2006 – *Охріменко Г., Пашкевич Г.* Вивчення особливостей двошарової пам'ятки Голишів на Волині // *Археологічні дослідження України 2004–2005 р.* Київ, 2006. С. 298.
- Охріменко, Собуцький, 2006 – *Охріменко Г., Собуцький М.* Археологічні пам'ятки на межі Волинської височини та Полісся // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 21. Луцьк, 2006. С. 194–197.
- Охріменко, Склярєнко, 2013 – *Охріменко Г., Склярєнко Н.* Кубки городоцько-здовбицької культури // *Праці Центру пам'яткознавства.* Вип. 24. Київ, 2013. С. 119–132.
- Охріменко та ін., 2010 – *Охріменко Г., Кричевський О., Сердюк В., Пузенков С.* Металеві ретушери доби бронзи // *Минуле і сучасне Волині і Полісся: Луцьк в історії Волині та України.* Луцьк, 2010. Вип. 35. С. 40–45.
- Охріменко та ін., 2011 – *Охріменко Г., Маркус І., Бучак В., Заклекта П.* Нові пам'ятки культури лійчастого посуду на Волинському Побужжі // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 39. Луцьк, 2011 С. 308–311.
- Охріменко та ін., 2017 – *Охріменко Г., Локайчук С., Склярєнко Н.* Поховання тшинецько-комарівської культури як індикатор соціальних змін // *Літопис Волині.* №17. Луцьк, 2017. С. 5–10.
- Панишко, 2003 – *Панишко С.* Давньоруський Коршів // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 12. Ч. 2. Луцьк, 2003. С. 138–140.
- Панишко, 2006 – *Панишко С.* Археологічні дослідження давньоруського Каменя // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 20. Луцьк, 2006. С. 14–19.
- Панишко, 2008 – *Панишко С.* Про результати археологічних досліджень городища в с. Ветли Любешівського району // *Минуле і сучасне Волині і Полісся.* Вип. 28. Луцьк, 2008 С. 313–316.
- Савицький, 2012 – *Савицький В.* Предмети християнської культової атрибутики XI–XIII ст. у фондах Волинського краєзнавчого музею // *Волинський музейний вісник.* Вип. 3. Луцьк, 2012. С. 67–76.
- Савицький, Оболончик, 2010 – *Савицький В., Оболончик А.* Нові знахідки хрестів-енколпіїв XI–XIII ст. з Волині (за матеріалами Волинського краєзнавчого музею) // *Волинська ікона: дослідження та реставрація.* Вип. 17. Луцьк, 2010. С. 196–199.
- Савицький, Свінцицький, 2012 – *Савицький В., Свінцицький В.* Давньоруська металева іконка-підвіска із с. Баїв Луцького району // *Волинська ікона: дослідження та реставрація.* Вип. 19. Луцьк, 2012. С. 12–13.
- Савицький, Черкаська, 2012 – *Савицький В., Черкаська Д.* Колекція фібул 2–5 ст. н. е. з Локачинського району // *Волинський музейний вісник.* Вип. 3. Луцьк, 2012. С. 143–153.
- Садовник, 2004а – *Садовник Т.* Етно-історична інтерпретація Качинського скарбу з Волині // *Волинський музей: історія і сучасність.* Вип. 3. Луцьк, 2004. С. 119–120.
- Садовник, 2004б – *Садовник Т.* Кахлі з села Шепель біля Луцька на Волині. типологія і витоки, спроба каталогізації // *Волинський музей. Історія і сучасність.* Вип. 5. Луцьк, 2014. С. 200–203.
- Сілаєв та ін., 2020 – *Сілаєв О., Льчишин З., Ваишта М.* Рятівні дослідження на пам'ятках Роговичі 1, Роговичі 2 та Марковичі 1 // *Археологічні дослідження в Україні 2018.* Київ, 2020. С. 16–17.

Скляренко, Охріменко, 2010 – *Скляренко Н., Охріменко Г.* Типологія керамічного комплексу ранньоземлеробської волино-люблінської культури Західної Волині // Старий Луцьк. Вип. VI. Луцьк, 2010. С. 199–207.

Ткач, 2012 – *Ткач В.* Поселення стжижовської культури Рованці-Гнідавська Гірка (за матеріалами з розкопу 12) // Волино-Подільські археологічні студії. Вип. 3. Луцьк, 2012. С. 109–117.

Ткач, Баюк, 2012 – *Ткач В., Баюк В.* Поселення Рованці-Гнідавська Гірка: нашарування слов'яно-руського часу за матеріалами розкопу 12 // Старий Луцьк. Вип. VIII. Луцьк, 2012. С. 476–484.

Ткач, Баюк, 2017 – *Ткач В., Баюк В.* Забудова литовсько-польського часу на поселенні Рованці-Гнідавська Гірка (за матеріалами з розкопу XII) // Старий Луцьк. Вип. XIII. Луцьк, 2017. С. 88–94.

Kuśnierz, 2009 – *Kuśnierz J. Zygmunt Leski (1896–1965), archeolog z Muzeum Wołyńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk – szkic biograficzny* // Волинський музей: історія і сучасність. Вип. 4. Луцьк, 2009. С. 21–30.

References:

Baiuk, 2011a – *Baiuk V.* Doslidzhennia bahatosharovoho selyshcha bilia s. Shepel. [Studies of the multi-layered settlement near the village. Shepel] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2010 r.* Kyiv–Poltava, 2011. P. 28 [in Ukrainian].

Baiuk, 2011b – *Baiuk V.* Doslidzhennia posadu davnoruskoho Shepolia. [Research of the ancient Rus posad of Shepol] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2010 r.* Kyiv–Poltava, 2011. P. 30 [in Ukrainian].

Baiuk, 2011s – *Baiuk V.* Sporuda piznoho serednovichchia poruch z davnoiu dorohoiu Lutsk-Volodymyr-Volynskiyi. [The construction of the late Middle Ages near the ancient road Lutsk-Volodymyr-Volynskiyi] // *Naukovi studii / Istoryko-kraieznavchyi muzei m. Vynnyky.* Nr. 4. Lviv, 2011. Pp. 280–285 [in Ukrainian].

Baiuk, 2012a – *Baiuk V.* Kompleks individualnykh znakhidok z mytnoho punktu v okolytsiakh Krupy [A complex of individual finds from a customs point in the vicinity of Krupa] // *Staryi Lutsk.* Nr. VIII. Lutsk, 2012. Pp. 497–503 [in Ukrainian].

Baiuk, 2012b – *Baiuk V.* Nova znakhidka posudynky ulvivetskoho typu z Nadstyria. [A new find of a pot of the Ulvivets type from Nadstyria] // *Materialy i doslidzhennia z arkheolohii Prykarpattia i Volyni.* Nr. 16. Lviv, 2012. Pp. 461–462 [in Ukrainian].

Baiuk, 2012c – *Baiuk V.* Novi doslidzhennia mikrorheionu Shepolia v baseini r. Sarny. [New studies of the Shepol's microregion in the Sarna river basin] // *Volyno-Podilski arkheolohichni studii.* Nr. 3. Lutsk, 2012. Pp. 181–191 [in Ukrainian].

Baiuk, 2012d – *Baiuk V.* Torhova plomba-medalion z okolyts Lutsk. [Trade seal-medallion from the vicinity of Lutsk] // *Novi doslidzhennia pamiatok kozatskoi doby v Ukraini.* Nr. 21, Ch. 1. Kyiv, 2012. Pp. 176–178 [in Ukrainian].

Baiuk, 2013 – *Baiuk V.* Doslidzhennia podviria zhydychynskoho monastyria. [Researches of the courtyard of the Zhydychn monastery] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2012 r.* Kyiv, 2013. Pp. 124 [in Ukrainian].

Baiuk, Vasheta, 2012 – *Baiuk V. Vasheta M.* Torhova plomba-medalion z Krupy. [Trade seal-medallion from the Krupa] // *Naukovi studii / Istoryko-kraieznavchyi muzei m. Vynnyky.* Nr. 5. Lviv, 2012. Pp. 267–275 [in Ukrainian].

Baiuk, Zlatohorskyi, 2012 – *Baiuk V., Zlatohorskyi O.* Vystavka “Vtrachena khronolohiia: arkheolohichni doslidzhennia na Volyni u 2011 roku” u Volynskomu kraieznavchomu muzei. [The exhibition “Lost chronology: archaeological research in Volyn in 2011” in the Volyn Museum of Local History] // *Volynskiyi muzeinyi visnyk.* Nr. 4. Lutsk, 2012. Pp. 137–144 [in Ukrainian].

Bardetskyi, 2020 – *Bardetskyi A.* Slovianski “kukhni” z poselennia Rovantsi-Hnidavska Hirka na Volyni. [Slavic “kitchen” from the Rovantsi-Hnidavska Hirka settlement in Volyn] // *Arkheolohiia i davnia istoriia Ukrainy.* Nr. 2 (35). Kyiv, 2020. Pp. 234–250 [in Ukrainian].

Borysova, Poznikin, 2010 – *Borysova O., Poznikin A.* Opys pamiatok malitskoi ta volyno-liublinskoj kultur. [Description of monuments of the Malitska and Volyn-Lyublyn cultures] // *Mynule i suchasne Volyni i Polissia.* Nr. 35. Lutsk, 2010. Pp. 5–10 [in Ukrainian].

Havryliuk ta in., 1998 – *Havryliuk O., Nestoruk I., Kozar N., Okhrimenko H.* O.M. Tsynkalovskiyi i doslidzhennia neolitu ta eneolitu Volyni. [O. M. Tsynkalovsky and the study of the Neolithic and Eneolithic of Volyn] // *Mynule i suchasne Volyni: Oleksandr Tsynkalovskiyi i Volyn.* Lutsk, 1998. Pp. 42–44. [in Ukrainian]

Havrytukhyn, Fedotova, 1993 – *Havrytukhyn Y., Fedotova E.* Raskopky na poseleny Zymno v 1991–1992. hh. [Excavations at the Zimne settlement in 1991–1992] // *Arkheolohichni doslidzhennia na Ukraini 1992 r.* Kyiv, 1993. Pp. 40–43 [in Russian].

Harachuk, 2009 – *Harachuk P.* Arkheolohiia Volyni u zviazkakh tsyvilizatsii. [Archeology of Volyn in the ties of civilization] // *Mynule i suchasne Volyni i Polissia.* Nr. №31. Lutsk, 2009. Pp. 448–451 [in Ukrainian].

Kozak, 1993 – *Kozak D.* Doslidzhennia v Horodku na Volyni u 1991 rotsi. [Research in Horodok at Volyn in 1991] // *Arkheolohichni doslidzhennia na Ukraini 1991 r.* Kyiv, 1993. Pp. 35–36 [in Ukrainian].

Kovalchuk, 2014 – *Kovalchuk Y.* Polskyi period istorii Volynskoho kraieznavchoho muzeiu (1929–1939 roky). [The Polish period of the history of the Volyn Regional Museum (1929–1939)] // *Pratsi Tsentru pamiatkoznavstva.* Nr. 25. Kyiv, 2014. Pp. 108–119 [in Ukrainian].

Kuchynko, Savytskyi, 2010 – *Kuchynko M., Savytskyi V.* Nakonechnyky stril luka ta arbaleta z Peremylia kniazhoi doby (za materialamy z fondiv Volynskoho kraieznavchoho muzeiu). [Arrowheads of a bow and crossbow

from Peremil of the princely era (based on the materials of the Volyn Museum of Local Lore] // Volynskiy muzeinyi visnyk. Nr. 2. Lutsk, 2010. Pp. 136–149 [in Ukrainian].

Kuchynko ta in., 2009 – *Kuchynko M., Kurmanskyyi O., Savytskyi V.* Davnoruski persni z volynskoi zemli (za materialamy fondiv VKM). [Ancient Rus rings from the Volyn land (based on the materials of the VKM collections)] // Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist. Nr. 4. Lutsk, 2009. Pp. 45–46 [in Ukrainian].

Kusnierz, 2009 – *Kusnierz J.* Zygmunt Leski (1896–1965), archeolog z Muzeum Woiynskiego Towarzystwa Przyjaciol Nauk – szkic biograficzny. [Zygmunt Leski (1896–1965), archaeologist from the Museum of the Volyn Society of Friends of Science – biographical sketch] // Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist. Nr. 4. Lutsk, 2009. Pp. 21–30 [in Polish].

Lokaichuk ta in., 2013 – *Lokaichuk S., Sumlenna I., Okhrimenko H.* Keramichni vyroby nosiiv stzhzhovskoi kultury. [Ceramic products of the Stzhzhov culture] // Arkheolohichni zoshyty z Peresopnytsi. Rivne, 2013. Pp. 4–12 [in Ukrainian].

Makrus, Okhrimekno, 2007a – *Markus I., Okhrimenko H.* Znakhidky elitarnoi zbroi z kameniu na Volyni ta Volynskomu Polissi. [Finds of elite stone weapons in Volyn and Volyn Polissia] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia. Nr. 25. Lutsk, 2007. Pp. 15–19 [in Ukrainian].

Makrus, Okhrimekno, 2007b – *Markus I., Okhrimenko H.* Metalevi artefakty z Lutskoho raionu: dzherela do vyvchennia davnoi istorii Volyni. [Metal artifacts from the Lutsk district: sources of the ancient history of Volyn] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia. Nr. 26. Lutsk, 2007. Pp. 26–29 [in Ukrainian].

Makrus, Okhrimekno, 2009 – *Markus I., Okhrimenko H.* Metaleva zbroia naseleennia Zakhidnoi Volyni v dobu piznoi bronzy. [Metal weapons of the population of Western Volyn in the Late Bronze Age] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia. Nr. 30. Lutsk, 2009. Pp. 8–11 [in Ukrainian].

Mazuryk, 2006/2007 – *Mazuryk Yu.* Doslidzhennia ukrainskykh ta polskykh arkheolohiv na terytorii Volyni ta yikh rol u formuvanni kolektsii muzeiv kraiu. [Researches of Ukrainian and Polish archaeologists on the territory of Volyn and their role in forming the museum collections of the region] // Zamostsko-Volynski muzeini zoshyty. T. IV. Zamosts, 2006/2007. Pp. 269–280 [in Ukrainian].

Mykhalchyshyn ta in., 2013 – *Mykhalchyshyn I., Okhrimenko H., Diachenko V.* Stzhzhovska kultura na Volyni. [Stzhzhov culture in Volyn] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia. Nr. 50. Lutsk, 2013. Pp. 460–465 [in Ukrainian].

Mylian, Voitseshchuk, 2004 – *Mylian T., Voitseshchuk N.* Arkheolohichni doslidzhennia Zymnivskoho horodyshcha v 2003 rotsi. [Archaeological research of the Zimnivskoho hillfort in 2003] // Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2002–2003 rr. Kyiv, 2004. Pp. 219 [in Ukrainian].

Okhrimenko, 1993 – *Okhrimenko H.* Doslidzhennia poseleennia liniino-strichkovo keramiky. [Excavations of the settlement of linear-stripe ceramics] // Arkheolohichni doslidzhennia Ukrainy 1993 r. Kyiv, 2000. Pp. 101–104 [in Ukrainian].

Okhrimenko, 2003 – *Okhrimenko H.* Rozvidky poblyzu s. Liubiaz. [Exploration near the village Lubiaz] // Arkheolohichni doslidzhennia Ukrainy 2001–2002 rr. Kyiv, 2003. Pp. 206–208 [in Ukrainian].

Okhrimenko, 2012 – *Okhrimenko H.* Kremiani skarby doby eneolitu [Flint treasures of the Eneolithic age] // Pratsi Tsentru pamiatkoznavstva. Flint treasures of the Eneolithic era. Nr. 22. Kyiv, 2012. Pp. 161–174 [in Ukrainian].

Okhrimenko, 2015 – *Okhrimenko H.* Neolitychne poseleennia v okolytsiakh Lutsk. Holyshiv II. [Neolithic settlement in the vicinity of Lutsk. Golyshiv II] // Staryi Lutsk. Nr. KhI. Lutsk, 2015. Pp. 117–124 [in Ukrainian].

Okhrimenko, Borysova, 2012 – *Okhrimenko H., Borysova O.* Skarby kremianykh vyrobiv piznoho eneolitu. [Treasures of late Eneolithic flint artefacts] // Staryi Lutsk. Nr. VIII. Lutsk, 2012. Pp. 470–475 [in Ukrainian].

Okhrimenko, Markus, 2008a – *Okhrimenko H., Markus I.* Vyvchennia arkheolohichnykh pamiatok navkolo ozera Liubiaz. [Excavation of archaeological sites around Lake Lubiaz] // Naukovi zapysky z problem Volynoznavstva. Nr. I. Lutsk, 2008. Pp. 114–124 [in Ukrainian].

Okhrimenko, Markus, 2008b – *Okhrimenko H., Markus I.* Doba bronzy: militarist suspilstva ta viiskova elita. [The Bronze Age: Militarist Society and the Age Elite] // Naukovi zapysky z problem Volynoznavstva. Nr. I. Lutsk, 2008. Pp. 111–113 [in Ukrainian].

Okhrimenko, Pashkevych, 2006 – *Okhrimenko H., Pashkevych H.* Vyvchennia osoblyvosti dvosharovo pamiatky Holyshiv na Volyni. [Studying the features of the two-layer monument of Golyshiv in Volyn] // Arkheolohichni doslidzhennia Ukrainy 2004–2005 r. Kyiv, 2006. P. 298 [in Ukrainian].

Okhrimenko, Sobutskyyi, 2006 – *Okhrimenko H., Sobutskyyi M.* Arkheolohichni pamiatky na mezhi Volynskoi vysochyny ta Polissia. [Archaeological monuments on the border of the Volyn Upland and Polissia] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia. Nr. 21. Lutsk, 2006. Pp. 194–197 [in Ukrainian].

Okhrimenko, Skliarenko, 2013 – *Okhrimenko H., Skliarenko N.* Kubky horodotsko-zdovbytskoi kultury. [Cups of Gorodok-Zdovbitsya Culture] // Pratsi Tsentru pamiatkoznavstva. Nr. 24. Kyiv, 2013. Pp. 119–132 [in Ukrainian].

Okhrimenko ta in., 2010 – *Okhrimenko H., Krychevskyyi O., Serdiuk V., Puzenkov S.* Metalevi retushery doby bronzy. [Metal retouchers of the Bronze Age] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia: Lutsk v istorii Volyni ta Ukrainy. Lutsk, 2010. Nr. 35. Pp. 40–45 [in Ukrainian].

Okhrimenko ta in., 2011 – *Okhrimenko H., Markus I., Buchak V., Zaklekta P.* Novi pamiatky kultury liichastoho posudu na Volynskomu Pobuzhzhii. [New monuments of the Funnel ware culture in Volyn Bug region] // Mynule i suchasne Volyni i Polissia. Nr. 39. Lutsk, 2011 Pp. 308–311 [in Ukrainian].

- Okhrimenko ta in., 2017 – *Okhrimenko H., Lokaichuk S., Skliarenko N.* Pokhovannia tshynetsko-komarivskoi kultury yak indyikator sotsialnykh zmin. [Burials of the Tshinets-Komari culture as an indicator of social changes] // *Litopys Volyni*. №17. Lutsk, 2017. Pp. 5–10 [in Ukrainian].
- Panyshko, 2003 – *Panyshko S.* Davnoruskyi Korshiv. [Old Rus Korshiv] // *Mynule i suchasne Volyni i Polissia*. Nr. 12. Ch. 2. Lutsk, 2003. Pp. 138–140 [in Ukrainian].
- Panyshko, 2006 – *Panyshko S.* Arkheolohichni doslidzhennia davnoruskoho Kamenia. [Archeological researches of Old Rus Kamin] // *Mynule i suchasne Volyni i Polissia*. Nr. 20. Lutsk, 2006. Pp. 14–19. [in Ukrainian].
- Panyshko, 2008 – *Panyshko S.* Pro rezultaty arkheolohichnykh doslidzhen horodyshcha v s. Vetly Liubeshivskoho raionu. [About the results of archaeological research of the settlement in the village of Branches of Liubeshiv district] // *Mynule i suchasne Volyni i Polissia*. Nr. 28. Lutsk, 2008 Pp. 313–316 [in Ukrainian].
- Sadovnyk, 2004a – *Sadovnyk T.* Etno-istorychna interpretatsiia Kachynskoho skarbu z Volyni. [Ethno-historical interpretation of the Kachin treasure from Volyn] // *Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist*. Nr. 3. Lutsk, 2004. Pp. 119–120 [in Ukrainian].
- Sadovnyk, 2004b – *Sadovnyk T.* Kakhli z sela Shepel bilia Lutska na Volyni. typolohiia i vytoky, sprobha katalogizatsii. [Tiles from the village of Shepel near Lutsk in Volyn. typology and origin, an attempt at cataloguing] // *Volynskiy muzei. Istorii i suchasnist*. Nr. 5. Lutsk, 2014. Pp. 200–203 [in Ukrainian].
- Savytskyi, 2012 – *Savytskyi V.* Predmety khrystianskoi kultovoi atrybutyky XI – XIII st. u fondakh Volynskoho kraieznavchoho muzeiu. [Artifacts of Christian cult paraphernalia of the 11th - 13th centuries. in the funds of the Volyn regional Museum] // *Volynskiy muzeinyi visnyk*. Nr. 3. Lutsk, 2012. Pp. 67–76 [in Ukrainian].
- Savytskyi, Obolonchuk, 2010 – *Savytskyi V., Obolonchuk A.* Novi znakhidky khrestiv-enkolpioniv Khl–XIII st. z Volyni (za materialamy Volynskoho kraieznavchoho muzeiu). [New finds of encolpion crosses of the 11th–13th centuries. from Volyn (based on the materials of the Volyn regional Museum)] // *Volynska ikona: doslidzhennia ta restavratsiia*. Nr. 17. Lutsk, 2010. Pp. 196–199 [in Ukrainian].
- Savytskyi, Svintsitskyi, 2012 – *Savytskyi V., Svintsitskyi V.* Davnoruska metaleva ikonka-pidviska iz s. Baiv Lutskeho raionu. [Ancient Rus metal icon-pendant from the village of Bayiv of Lutsk district] // *Volynska ikona: doslidzhennia ta restavratsiia*. Nr. 19. Lutsk, 2012. Pp. 12–13 [in Ukrainian].
- Savytskyi, Cherkaska, 2012 – *Savytskyi V., Cherkaska D.* Kolektsiia fibul 2 – 5 st. n. e. z Lokachynskoho raionu. [Collection of fibulae of the 2nd - 5th centuries from Lokachi district]. Nr. 3. Lutsk, 2012. Pp. 143–153 [in Ukrainian].
- Silaiev ta in., 2020 – *Silaiev O., Ilchyshyn Z., Vasheta M.* Riativni doslidzhennia na pamiatkakh Rohovychi 1, Rohovychi 2 ta Markovychi 1. [Rescue research at the Rogovychi 1, Rogovychi 2 and Markovychi 1 monuments] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2018*. Kyiv, 2020. Pp. 16–17 [in Ukrainian].
- Skliarenko, Okhrimenko, 2010 – *Skliarenko N., Okhrimenko H.* Typolohiia keramichnogo kompleksu rannozemlerobskoi volyno-liublynskoi kultury Zakhidnoi Volyni. [Typology of the ceramic complex of the early agricultural Volyn-Lyublyn culture of Western Volyn] // *Staryi Lutsk*. Nr. VI. Lutsk, 2010. Pp. 199–207 [in Ukrainian].
- Tkach, 2012 – *Tkach V.* Poselennia stzhzhovskoi kultury Rovantsi-Hnidavska Hirka (za materialamy z rozkopu 12). [Settlement of the Stzhzhov culture Rovantsi-Hnidavska Hirka (based on materials from excavation 12)] // *Volyno-Podilski arkheolohichni studii*. Nr. 3. Lutsk, 2012. Pp. 109–117 [in Ukrainian].
- Tkach, Baiuk, 2012 – *Tkach V., Baiuk V.* Poselennia Rovantsi-Hnidavska Hirka: nasharuvannia sloviano-ruskoho chasu za materialamy rozkopu 12. [Settlement of Rovantsi-Hnidavska Hirka: stratification of Slavic-Russian times according to excavation materials 12] // *Staryi Lutsk*. Nr. VIII. Lutsk, 2012. Pp. 476–484 [in Ukrainian].
- Tkach, Baiuk, 2017 – *Tkach V., Baiuk V.* Zabudova lytovsko-polskoho chasu na poseleenni Rovantsi-Hnidavska Hirka (za materialamy z rozkopu XII). [Construction of the Lithuanian-Polish period in the Rovantsi-Hnidavska Hirka settlement (based on materials from the XII excavation)] // *Staryi Lutsk*. Nr. XIII. Lutsk, 2017. Pp. 88–94 [in Ukrainian].
- Vasheta, 2014 – *Vasheta M.* Skarb prazkykh hroshei z s. Polonka u fondakh Volynskoho kraieznavchoho muzeiu. [A treasure of Prague money from the village Polonka in the funds of the Volyn regional Museum] // *Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist*. Nr. 5. Lutsk, 2014. Pp. 19–26 [in Ukrainian].
- Vasheta, Verba, 2019 – *Vasheta M., Verba T.* Arkheolohichni ekspedytsii viddilu davnoi istorii VKM na terytorii Volynskoi oblasti u 2016–2018 rr. [Archaeological expeditions of the Department of Ancient History of the VKM in the territory of the Volyn region in 2016–2018] // *Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist*. Nr. 6. Lutsk, 2019. Pp. 262–263 [in Ukrainian].
- Verba, 2015 – *Verba T.* Rozvidky u serednii techii r. Chornohuzky. [Exploration in the middle course of the Chornoguzka river] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2014 r.* Kyiv, 2015. S. 25 [in Ukrainian].
- Verba, 2016 – *Verba T.* Rozvidky v s. Khorokhoryn. [Exploration in the village Horokhorin] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2015 r.* Kyiv, 2016. P. 19 [in Ukrainian].
- Verba, 2017 – *Verba T.* Rozvidky u verkhonii techii r. Serny. [Exploration in the upper reaches of the Serna River] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2016 r.* Kyiv, 2017. Pp. 15 [in Ukrainian].
- Verba, 2018a – *Verba T.* Arkheolohichni rozvidky u verkhonii techii r. Serny v 2016 r. [Archaeological explorations in the upper reaches of the Serna River in 2016] // *Volynskiy muzeinyi visnyk*. Nr. 9. Lutsk, 2018. Pp. 189–192 [in Ukrainian].
- Verba, 2018b – *Verba T.* Rezultaty arkheolohichnogo nahliadu v s. Rovantsi 2015 r. [The results of archaeological surveillance in the village of Rovantsi 2015] // *Volynskiy muzeinyi visnyk*. Nr. 9. Lutsk, 2018. Pp. 3–5 [in Ukrainian].

Verba, 2018c – *Verba T.* Rozvidky v Serednomu Nadstyri. [Exploration in average Styr river carren] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2017 r.* Kyiv, 2018. Pp. 13 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, 2012 – *Zlatohorskyi O.* Rezultaty arkheolohichnykh doslidzhen u seli Bohushivka v 2011 r. [Results of archaeological research in the village of Bogushivka in 2011] // *Naukovi studii / Istoryko-kraieznavchyi muzei m. Vynnyky.* Nr. 5. Lviv, 2012. Pp.255–266 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Bardetskyi, 2010 – *Zlatohorskyi O., Bardetskyi A.* Doslidzhennia bahatosharovoho poseleння v uroch. Hnidavska Hirka 2009 r. [Studies of multi-layered settlements in the Hnidavska Hirka 2009] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2009 r.* Kyiv, 2010. Pp. 145–148 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Baiuk, 2010a – *Zlatohorskyi O., Baiuk V.* Doslidzhennia bahatosharovoi pamiatky v s. Polonka Lutskoho r-nu Volynskoi obl. [Ered monument in the village of Polonka, Lutsk district, Volyn region] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2009 r.* Kyiv, 2010. Pp. 149–150 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Baiuk, 2010b – *Zlatohorskyi O., Baiuk V.* Doslidzhennia posadu litopysnoho horodyscha Zhydychyn u 2009 r. [Research on the posad of the historical settlement of Zhydychyn in 2009] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2009 r.* Kyiv, 2010. Pp. 151–152 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Baiuk, 2012a – *Zlatohorskyi O., Baiuk V.* Doslidzhennia na skhidnykh okolytsiakh Lutsk. [Studies in the eastern suburbs of Lutsk] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2011 r.* Kyiv–Lutsk, 2012. Pp. 176 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Baiuk, 2012b – *Zlatohorskyi O., Baiuk V.* Rozvidky na terytorii tsentralnykh raioniv Volynskoi obl. [Exploration in the territory of the central districts of the Volyn region] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2011 r.* Kyiv–Lutsk, 2012. Pp. 178 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Vasheta, 2012 – *Zlatohorskyi O., Vasheta M.* Riativni doslidzhennia na pivnichnykh okolytsiakh Lutsk. [Rescue research in the northern suburbs of Lutsk] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2011 r.* Kyiv–Lutsk, 2012. P. 182 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Vasheta, 2013 – *Zlatohorskyi O., Vasheta M.* Rezultaty doslidzhen v s. Polonka Lutskoho r-nu. [The results of research in Polonka, Lutsk district] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2012 r.* Kyiv, 2013. P. 131 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Verba, 2015 – *Zlatohorskyi O., Verba T.* Doslidzhennia u seli Rovantsi na Volyni. [Exploration in the village of Rovantsi in Volyn] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2014 r.* Kyiv, 2015. P. 29 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi, Panyshko, 2009 – *Zlatohorskyi O., Panyshko S.* Polovyi arkheolohichnyi sezon 2008 r. [Field archaeological season of 2008] // *Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist.* Nr. 4. Lutsk, 2009. Pp. 375–380 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi ta in., 2012 – *Zlatohorskyi O., Baran V., Stadnyk A.* Riativni doslidzhennia na zakhidnykh okolytsiakh Lutsk. [Rescue research in the western suburbs of Lutsk] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2011 r.* Kyiv–Lutsk, 2012. P. 174 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi ta in., 2013a – *Zlatohorskyi O., Vasheta M., Chopiuk V.* Rozvidka v s. Mala Osnytsia Manevytskoho r-nu. [Exploration in the village Mala Osnytsia Manevychy district] // *Arkheolohichni doslidzhennia v Ukraini 2012 r.* Kyiv, 2013. P. 133 [in Ukrainian].

Zlatohorskyi ta in., 2013b – *Zlatohorskyi O., Baiuk V., Vasheta M.* Arkheolohichni doslidzhennia pamiatok kozatskoi doby na Volyni (za materialamy robit DP “Volynski starozhytnosti”). [Archaeological research of the monuments of the Cossack era in Volyn (based on the works of the State Enterprise “Volyn Antiquities”)] // *Novi doslidzhennia pamiatok kozatskoi doby v Ukraini.* Nr. 22, Ch. 1. Kyiv, 2013. Pp. 23–33 [in Ukrainian].